

VI. РЕЦЕНЗІЇ

Торбас О. О.,

доктор юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»

Алєнін Ю. П.,

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри кримінального процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»,
Заслужений юрист України, член-кореспондент
Національної академії правових наук України

Рецензія на навчальний посібник:

Ахтирська Н. М., Костюченко О. Ю.

Міжнародне співробітництво під час кримінального співробітництва.
К.: ВПЦ «Київський університет», 2023. 335с.

АКТУАЛЬНЕ ВИДАННЯ З ПИТАНЬ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПІД ЧАС КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Серед значної кількості публікацій, що оприлюднені останнім часом та присвячені питанням міжнародного співробітництва під час кримінального провадження як то розшук, екстрадиція, збір доказів, підготовлений завідувачкою кафедри кримінального процесу та криміналістики Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидаткою юридичних наук, доценткою Оленою Костюченко та кандидаткою юридичних наук, доценткою Наталією Ахтирською навчальний посібник «Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження» відрізняється низкою переваг, які полягають в наступному: по-перше, його зміст віддзеркалює оновлені підходи до міжнародної співпраці у кримінальному провадженні з урахуванням нових викликів та загроз (зупинення дії та вихід з Конвенції про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах та Протоколу до Конвенції про правову допомогу

і правові відносини у цивільних, сімейних та кримінальних справах від 22 січня 1993 року); по-друге, розширено тлумачення створення та діяльності спільних слідчих груп, що нагально викликано умовами сьогодення (Польща, Литва та Україна створили спільну слідчу групу для розслідування агресії РФ та її воєнних злочинів, до якої приєднались Естонія, Латвія і Словаччина); по-третє, оскільки навчальний посібник підготовлений для студентів, то його матеріал викладено доступною мовою – «зрозуміло й просто про складне», а не звичне цитування норм міжнародних конвенцій.

Слід, на наш погляд, відзначити, що, розглядаючи складні (у тому числі й для співробітників правоохоронних органів та суддів) та дискусійні в науковому середовищі питання, автори аналізують проблему та переконливо ведуть читача дороговказом, яким є послідовне й переконливе розкриття конвенційних норм.

Навчальний посібник складається з п'яти розділів, які присвячені висвіт-

ленню засад міжнародного співробітництва, міжнародній правовій допомозі при збиранні доказів (у тому числі, електронних, що зумовлено підписанням 30 листопада 2022 року Другого додаткового протоколу до Конвенції проти кіберзлочинності); видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення (екстрадиції), особливостям кримінального провадження у порядку перейняття, визнання та виконання вироків судів іноземних держав та передачі засуджених. З урахуванням того, що в Україні саме в умовах воєнного стану відбулись певні зміни в законодавстві, то інформація, яка оперативно викладена в даному навчальному посібнику, вперше комплексно доноситься у якості навчального матеріалу, оскільки раніше видані джерела не містять низки важливих питань.

Заслуговує на увагу детальне вивчення слідчої та судової практики, якою автори ілюструють теоретичні положення, що дозволяє, як вважається, значно «теоретизовану тематику міжнародного співробітництва» розкрити через цікаві алгоритми застосування міжнародних норм та національного законодавства (наприклад, при вирішенні питання про екстрадицію рекомендовано посилатись на такі джерела як Звіт Державного департаменту юстиції США щодо дотримання прав людини, Звіт Комітету ООН та Комітету Ради Європи проти катувань, Звіт Amnesty International, Human Rights Watch тощо).

Автори ретельно дослідили та продемонстрували важливість рішень ЄСПЛ при вирішенні питань міжнародного співробітництва. В навчальному посібнику студентам наданий глибокий аналіз всіх рішень ЄСПЛ проти України щодо даної тематики, а також практика ЄСПЛ щодо інших держав, зокрема, щодо врегулювання спільних міждержавних розслідувань (Ранцев проти Кіпру та Росії) та інші.

З точки зору зручності та організації самопідготовки, то навчальний посібник містить після кожного підрозділу,

а не розділу, запитання для самоконтролю (перелік досить розширений та деталізований), що допомагає згадати прочитаний матеріал та спонукає повернутися до тексту для додаткового уточнення окремих положень, щоб надати відповідь на питання. Крім цього, для комплексного оцінювання знань окремих тем авторами розроблені та надані у якості додатків тести. Привертає увагу тест на знання окремих положень, які стосуються тлумачення окремих аспектів міжнародного співробітництва у рішеннях ЄСПЛ. Поза всяким сумнівом, що такий спосіб стимулює студентів до вивчення практики ЄСПЛ та привертає їх увагу до досить складних питань практичного застосування конвенційних норм.

Автори не тільки теоретично навели вимоги, які ставляться до запитів про надання правової допомоги, але й збагатили навчальний посібник зразками документів (запити (доручення) на вручення документів, про виклик особи в судове засідання, про допит як свідка/експерта/ потерпілого/обвинуваченого (у тому числі шляхом відеоконференції, телефонної конференції), клопотання про отримання інформації, клопотання про видачу для притягнення до кримінальної відповідальності, клопотання про видачу для виконання вироку та інше).

Неспростовно, що вчитися легко, коли вчитися цікаво. Саме такий дидактичний підхід для інтерактивного навчання використали автори даного навчального посібника. Поєднавши метод історичної розвідки формування принципів взаємної правової допомоги між державами, статистичні ілюстрації динаміки такої взаємодії, компаративістський підхід при вивченні законодавства інших держав щодо транскордонного контролю, повноважень центральних органів міжнародного співробітництва та інші автори досягли поставленої мети.

Практична значущість навчального посібника полягає в його призначенні – забезпечення вибіркової дисципліни «Міжнародне співробітництво під час

кримінального провадження» для студентів 3 курсу ОР «Бакалавр» та 1 курсу ОР «Магістр» спеціалізації «Кримінальне судочинство». Також він стане в нагоді при підготовці до ЄДКІ за спеціальністю «Право» та «Міжнародні відносини». Безперечно, що видання буде корисним не тільки для студентів, а викличе зацікавленість у аспірантів, викладачів, практичних правників.

Тож, з огляду на зумовлену потребою часу динаміку міжнародного співробітництва під час кримінального провадження, очікувано, що даний навчальний посібник побачить світ й у другому оновленому варіанті. Час динамічно вимагає змін, а відповіддю на глобалізаційні узгодження нормативного врегулювання відносин є науковий пошук та тлумачення даних процесів. Саме ця мета і досягнута авторами даного навчального посібника.

Пропонується навчальний посібник:

Ахтирська Н.М., Костюченко О.Ю.
Міжнародне співробітництво під час кримінального співробітництва. К.: ВПЦ «Київський університет», 2023. 335 с.

ВІСНИК КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА

Науково-практичний журнал

№ 3–4/2023

Відповідальний за випуск
Комп'ютерна верстка
Обкладинка

О. В. Діордійчук
Д. М. Алексєєв
Д. М. Алексєєв

Підписано до друку **.**.2023 р. Формат 70x108 ¹/₁₆
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Друк офсетний. Умовн. друк. арк. 34,48.

ТОВ «Правова Єдність»
04074, м. Київ, вул. Лугова, 13.
Тел.: (044) 223–15–25, (099) 607–97–62.
E-mail: alerta.pravovaednist@gmail.com
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 4645 від 30.10.2013

Адреса редакції:
01601, м. Київ, вул. Володимирська, 60
Тел.: (044) 239–32–45
Сайт журналу: vkslaw.knu.ua

*Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.
За достовірність викладеного матеріалу відповідальність несуть автори.*